

Отъ цѣлата експлоатируема земя, принадлежаща на мѣстни стопани, 8·2% се отнася къмъ дребнитѣ притежания, 60·7% къмъ срѣднитѣ и 31·1% къмъ крупнитѣ. По-голъмата частъ отъ земята, следователно, е въ рѣце на срѣдни стопани, чиито притежания се колебаятъ между 50 и 500 декара.

Въ долната таблица е направено същото разпредѣление на мѣстнитѣ притежания общо за Царството (включително и на отстѣпената територия).

Разпредѣление на земитѣ по голѣмина на мѣстнитѣ притежания презъ 1908 г. за Царството:

Категории притежания	Притежания	Кжсове	Площъ			На %			
			Декари	Притежания	Кжсове	Площъ	Притежания	Кжсове	Площъ
До 50 декари	362,348	2,821,166	7,403,097·9	56·6	31·3	18·5			
50— 100 дек.	162,271	3,140,010	11,616,465·3	25·3	34·8	29·0			
100— 500 „	113,485	2,974,305	18,541,937·6	17·7	32·9	46·3			
500—1,000 „	1,769	66,501	1,165,355·1	0·3	0·7	2·9			
1,000—2,000 „	421	17,202	563,893·1	0·1	0·2	1·4			
2,000—3,000 „	99	4,778	240,853·4	0·0	0·1	0·6			
3,000—5,000 „	46	2,331	172,479·1	0·0	0·0	0·4			
Повече отъ 5,000 „	36	1,497	372,069·8	0·0	0·0	0·9			
Всичко	640,511	9,027,790	40,076,151·3	100	100	100			

Като сравнимъ относителнитѣ цифри въ дветѣ таблици, ще намѣримъ слѣднитѣ особености:

Относителната цифра на дребнитѣ притежания въ Царството е по-голъма, отколкото въ отстѣпената територия. Същото е и съ пространството. Въ отстѣпената територия 47·1% отъ мѣстнитѣ стопани, които притежаватъ земя въ населеното мѣсто на своето мѣстожителство, владѣятъ 8·2% отъ цѣлата експлоатируема площъ, когато въ Царството респективнитѣ цифри сж : 56·6% за стопанитѣ и 18·5% за пространството.

Съ срѣднитѣ и крупнитѣ притежания е обратното: въ отстѣпената територия тѣ сж относително повече и владѣятъ повече земя. Процентътъ на срѣднитѣ притежания е: въ отстѣпената територия 50·0%, общо въ царството 43·0%, а експлоатируемата отъ тѣхъ площъ е: въ отстѣпената територия 60·7%, въ Царството 75·3%.

Процентътъ пъкъ на най-крупнитѣ притежания е въ отстѣпената територия 2·9% съ съответната експлоатируема площъ 31·1%, а въ Царството притежанията 0·4% съ респективно площъ 6·2%. Следователно, въ отстѣпената на Ромъния територия срѣднитѣ притежания сж повече, обаче тѣхната площъ, общо взето, е относително по-малка, отколкото съответната въ Царството. Въ най-крупнитѣ притежания, обаче, броятъ и на притежанията и на площъта на експлоатируемата земя сж величини по-голъми, отколкото съответнитѣ за Царството.

Крупността на земледѣлието въ отстѣпената територия се характеризира и отъ срѣд-

нитѣ размѣри на притежанията въ тритѣ категории: дребни, срѣдни и крупни.

Така, срѣднитѣ размѣръ на едно притежание въ отстѣпената областъ и общо въ Царството е, както следва:

Притежания	Въ Царството (декари)	Въ отстѣпената областъ (декари)
Дребни	20·6	18·9
Срѣдни	109·2	132·8
Едри	1,120·5	1175·2
Изобщо	62·6	109·3

Въобще притежанията въ отстѣпената областъ сж много по-голъми, отколкото общо въ Царството. Но което е характерно, то е, че въ отстѣпената областъ дребнитѣ притежания, или все едно дребнитѣ експлоатации, сж сравнително по-малко и по-дребни, отколкото въобще въ Царството. Напротивъ, срѣднитѣ и крупнитѣ експлоатации въ тази областъ сж относително повече, но същевременно и по-крупни.

4. Обща тенденция въ развитието на поземлената собственостъ

Най-важниятъ фактъ, който се наблюдава въ селско-стопанскитѣ отношения на отстѣпена Добруджа, той е безсъмнение тенденцията въ развитието на тѣзи отношения, която се рѣзко отличава отъ тая въ Царството въобще. Въ въпроса за землевладението у насъ, както въобще на всѣкъде, централно мѣсто държи спорътъ около тенденцията на развитието на земледѣлието, около еволюцията на земледѣлската собственостъ. Не ще съмнение, тази еволюция може да бжде доловена само чрезъ съпоставяне данни отъ две планомѣрни наблюдения презъ различни периоди, отстоящи единъ отъ другъ на значително разстояние. Такива данни ние притежаваме. Това сж дветѣ анкети на нашата статистична дирекция относително земледѣлската собственостъ, извършени едната презъ 1897, а другата презъ 1908 година. Времето, изтекло отъ първото наблюдение до второто е точно единадесетъ години — време достатъчно, за да се доловятъ измененията, които ни интересуватъ. Анализирайки тия данни ние дохождаме до заключения, които могатъ непосредствено да се извлѣкатъ отъ долната таблица, даннитѣ на която се отнасятъ до мѣстнитѣ притежания въ цѣлото Царство включително и отстѣпената територия на Ромъния.

На 100 отъ всички притежания на мѣстни стопани въ Царството, пада се:

Категории притежания	Притежания		Пространство	
	презъ 1897 год.	презъ 1908 год.	презъ 1897 год.	презъ 1908 год.
До 20 декара	29·8	30·2	3·9	4·0
Отъ 20 до 50 дек.	27·2	26·4	14·8	14·5
„ 50 до 100 „	25·4	25·3	28·8	29·0
„ 100 до 500 „	17·2	17·7	45·3	46·3
„ 500 до 1000 „	0·3	0·3	3·1	2·9
Повече отъ 1000 „	0·1	0·1	4·1	3·3
Всичко	100·0	100·0	100·0	100·0